

ชาดกและพุทธประวัติ

เรื่องชาดกและเรื่องพุทธประวัติที่ปรากฏในสมุดไทยมักเป็นภาพคั่นที่แทรกอยู่ในสมุดสวดพระอภิธรรมย่อ หรือบทสวดอื่นๆ ที่เขียนด้วยอักษรขอม ภาษาบาลี เป็นภาพที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของบทสวด

ชาดก หมายถึง เรื่องของพระโพธิสัตว์หรือเรื่องราวในอดีตชาติก่อนที่พระโพธิสัตว์จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ชาดกหรือเรื่องราวของพระโพธิสัตว์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เรียกว่า **“นิบาตชาดก”** มีทั้งหมด ๕๔๗ เรื่อง แบ่งเป็นหมวดๆ ตามจำนวนคาถาหรือบทประพันธ์ที่มีอยู่ในแต่ละเรื่อง ชาดกที่มีจำนวนคาถาเกินกว่า ๘๐ คาถาขึ้นไป เรียกว่า **มหานิบาตชาดก** มีทั้งหมด ๑๐ เรื่อง แต่ละเรื่องแสดงถึงการบำเพ็ญบารมีชั้นอุกฤษฏ์ของพระโพธิสัตว์ ที่เรียกว่าบารมี ๑๐ ทศ หรือทศบารมี ได้แก่

พระพุทธเจ้าเสด็จโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

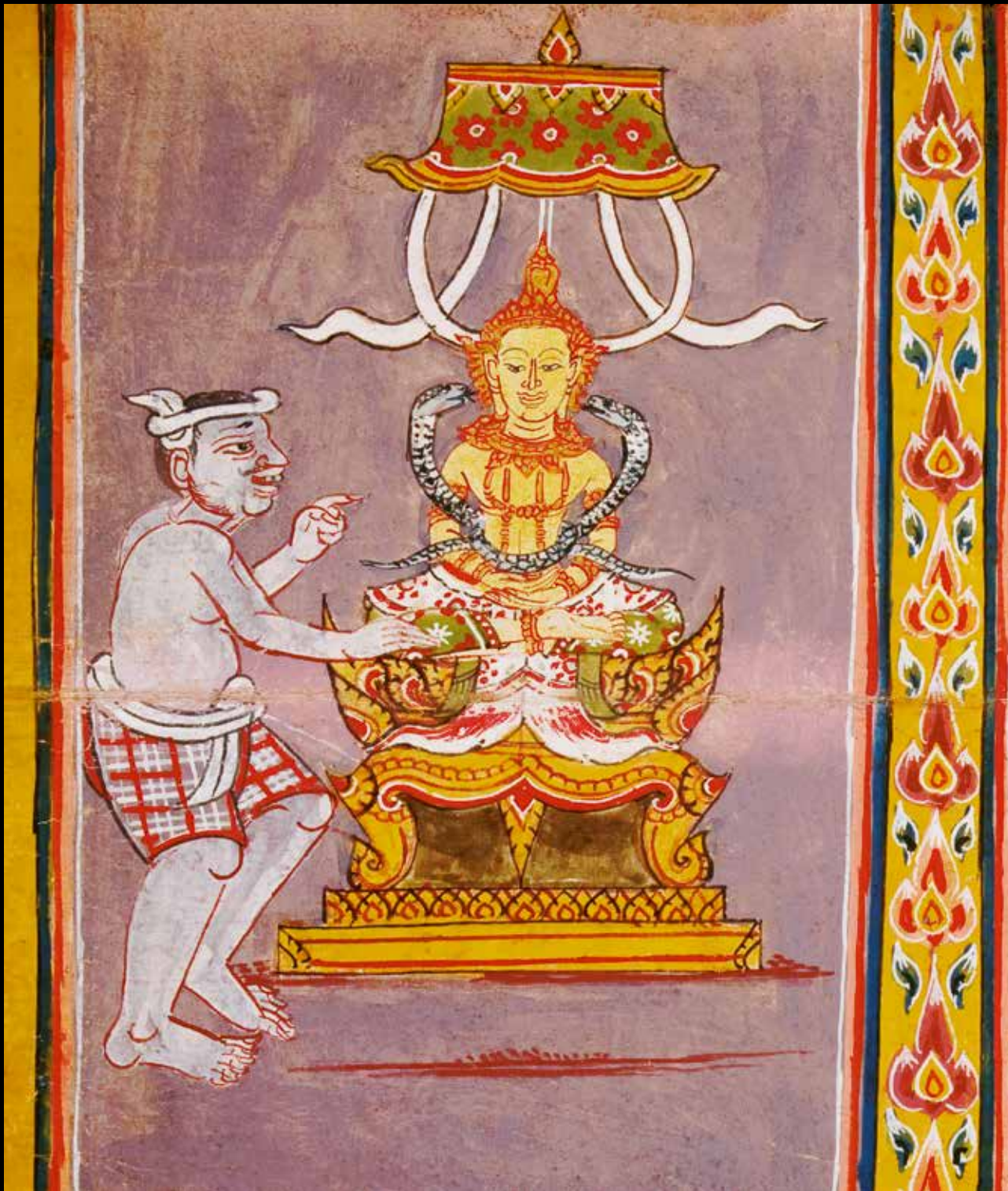
๐พระมัทรีพระเอกช่วยเกิณงเรกข์สาลังนจะวัปจัน

มหาชนกชาดก นางมณีเมขลาช่วยพระมหาชนกกลางมหาสมุทร

เตมียชาดก เจ้าพนักงานเตรียมงูพิษไปขู่พระโพธิสัตว์

๑. เตมียชาดก	เนกขัมมบารมี (การออกบวช)
๒. มหาชนกชาดก	วิริยบารมี (ความเพียร)
๓. สุวรรณสามชาดก	เมตตาบารมี (ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข)
๔. เนมิราชชาดก	อธิษฐานบารมี (ความตั้งใจมั่น)
๕. มโหสถชาดก	ปัญญาบารมี (ความฉลาดรอบรู้)
๖. ภูริทัตชาดก	ศีลบารมี (ความสำรวมกาย วาจา ใจ)
๗. จันทกุมารชาดก	ขันติบารมี (ความอดกลั้น)
๘. นารทชาดก	อุเบกขาบารมี (ความวางเฉย)
๙. วิรุทธชาดก	สัจจบารมี (ความรักษาวาจาจริง)
๑๐. เวสสันดรชาดก	ทานบารมี (การบริจาค)

เดมียชาดก เจ้าพนักงานนำงูพิษมาให้พระเดมียกุมารหวาดกลัว

เทมียชาดก ตรุณีรูปงามเล่าโลมพระเทมียกุมาร

เตมียชาดก พระเจ้ากาลิกราชพิพากษาคดีนักโทษ และพระเตมียกุมารยกราชรถประลองกำลัง

နှစ်ပတ်တိုင် ဂေါ်ယံလှူဒါန်း နှစ်ပတ်တိုင်
 လှူဒါန်း ပြဿနာလှူဒါန်း နှစ်ပတ်တိုင်
 ဂေါ်ယံ နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်
 လှူဒါန်း နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်
 ဂေါ်ယံ နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်

ပြဿနာ နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်
 နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်
 နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်
 လှူဒါန်း နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်
 ဂေါ်ယံ နှစ်ပတ်တိုင် နှစ်ပတ်တိုင်

យាង ចត្តាឡីយាង បដិម
សម្បជនហរិ សុត្វាបទិបត្តាឡា
បត្តេយ្យ ចិត្តាសិបត្តេយ្យ នម៍
វិជ្ជាទិព្វំ ឆត្តាសិបត្តេយ្យ ន
យ្យ នម៌សាសិបត្តេយ្យ សុត្វា

ត្តេយ្យ នវិហាសិបត្តេយ្យ ដិ
យ្យ ឧត្តាបដិបត្តាឡាទិព្វំ
ត្តេយ្យ ចិត្តាសិបត្តេយ្យ នម៍
សម្បជនហរិ ឧត្តេយ្យ
។ មាស្សនយ្យនិដ្ឋិតា ។ ០ ។

มหาชนกชาดก นางมณีเมขลาช่วยพระมหาชนก

สุวรรณสามชาดก พระเจ้าปิลัยกขราชแจ้งข่าวสุวรรณสามสิ้นชีวิตกับบิดามารดา

។ ឆមោតស្បែកក្នុងតោ
 ស្ប ។ ឥសនាឆមា រ
 តាឆមា ។ កត្តមេឆមា
 ភាមាឆមា ឥសនាឆមា
 ឆមាសហកតំ ឆមា

ស្បែកឆមា ឆមា
 ឆមាសហកតំ ឆមា
 ឆមា ឆមាសហកតំ
 ឆមា ឆមាសហកតំ
 ឆមា ឆមាសហកតំ

អរហត្តោសម្មាសម្ពុទ្ធ
 អរហត្តោសម្មាសម្ពុទ្ធ អព្យាក
 អរហត្តោសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ឧបន្ថបោកាទិ សោម
 សម្មាសម្ពុទ្ធ (ព្រះមហាក្សត្រ)

ឆានា រាជ្យាមរណា
 យោបដានព្រាតស្ថិតិ
 ឆានាសោកាទិ សព្វា
 ទីត្ថុសោកាទិ នគរោ
 ទីទិសោកាទិ សុខំ

สุวรรณสามชาดก พระเจ้าปิลัยกขราชแผลงศร

เนมิราชชาดก พระมาตลีเทพสารถิ์กุลพระเจ้าเนมิราช

มโหสถชาดก (บน) และเนมิราชชาดก (ล่าง)

॥ ๘ ॥ សុខយោអសុខយោ សុខហិតនអសុខហិត
 អសុខហិតន សុខហិត សុខហិតន
 អសុខហិតន អសុខហិត ॥ សម្បយោ
 កោ ឧប្បយោកោ សម្បយុត្តន ឧប្ប
 យុត្តំ ឧប្បយុត្តន សម្បយុត្តំ សម្ប
 យុត្តន សម្បយុត្តំ ឧប្បយុត្តន
 ឧប្បយុត្តំ ॥ ៩ ॥ សុខហិតន
 សម្បយុត្តំ ឧប្បយុត្តំ សម្បយុត្តំ ឧប្ប
 យុត្តនសុខហិត អសុខហិត ॥ ៩ ॥
 បញ្ញត្តិ បញ្ញត្តិ ត្រាសាយត្តិ ត្រាសាយត្តិ

มโหสถชาดก พระมโหสถลองปัญญากับนางปริพาชิกา

❖ ၂၀၁၁၁၁ ၇၃၃:၇၇၇၇
 ၇၇၇၇၇၇:၇၇၇၇
 ၇၇၇၇၇၇၇၇:၇၇၇၇၇၇
 ၇၇၇၇၇၇၇၇:၇၇၇၇

❖ ၇၇၇၇၇၇၇၇:၇၇၇၇၇၇
 ၇၇၇၇၇၇၇၇:၇၇၇၇၇၇
 ၇၇၇၇၇၇၇၇:၇၇၇၇၇၇
 ၇၇၇၇၇၇၇၇:၇၇၇၇၇၇

မိုးလေဝသက ပုဒ်တော်တော်တော်တော် (အိမ်)
 ဂုဏ်တော်တော် ပုဒ်တော်တော်တော်တော် (အိမ်)

ภริทัตชาตค พราหมณอาลัมพายนจับพระภริทัตไปแสดงยังที่ต่างๆ

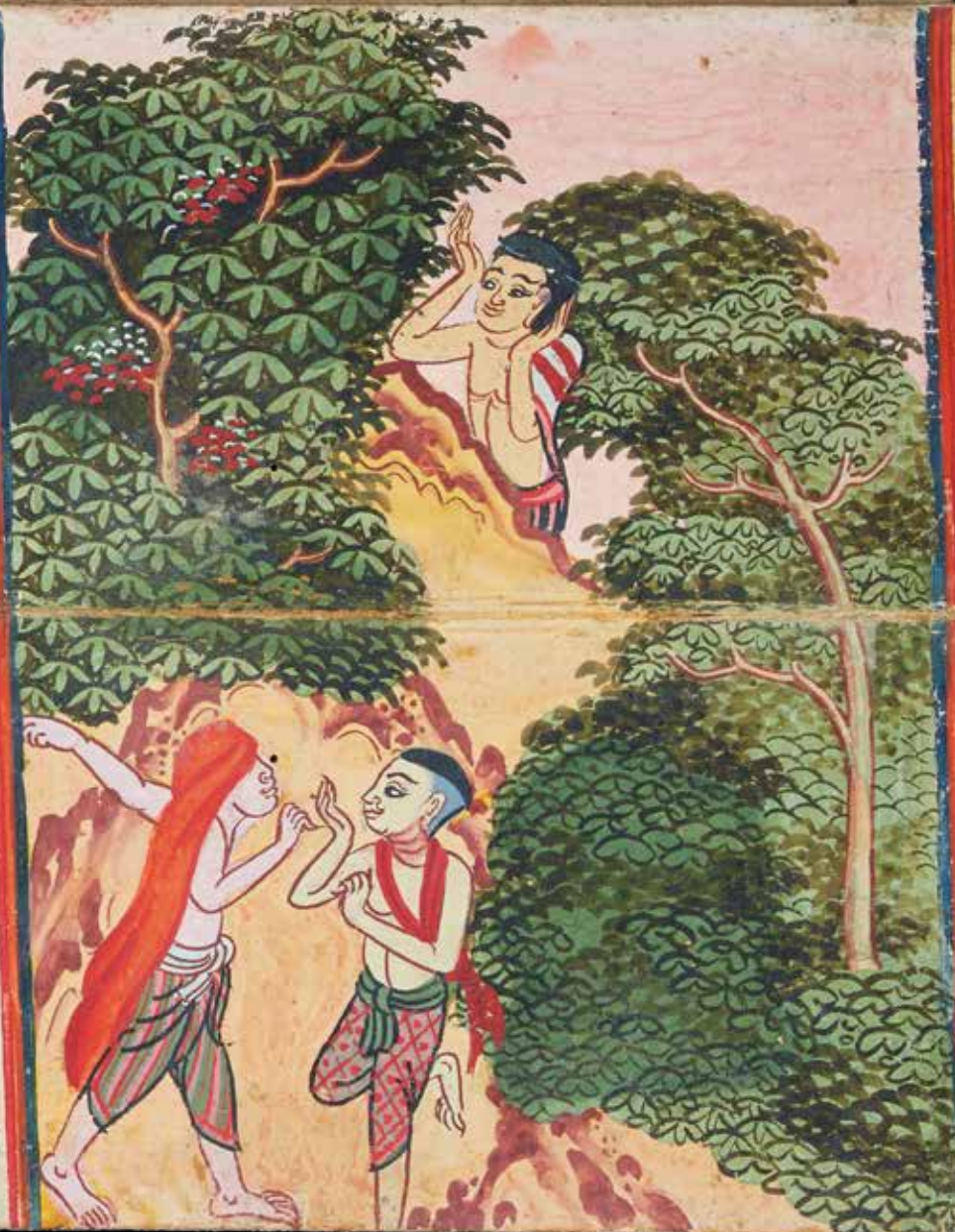
၁၂၁၂ ဟောပြောပြော
 ၁၂၁၂ ဟောပြောပြော
 ၁၂၁၂ ဟောပြောပြော
 ၁၂၁၂ ဟောပြောပြော

၁၂၁၂ ဟောပြောပြော
 ၁၂၁၂ ဟောပြောပြော
 ၁၂၁၂ ဟောပြောပြော
 ၁၂၁၂ ဟောပြောပြော

ဓမ္မစာတိုက်၊ ဘုရားရှင်၊ ဘုရားရှင်၊ ဘုရားရှင်

អាស្រ័យបាតបាត
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ
 អាស្រ័យបាតបាត អាស្រ័យ

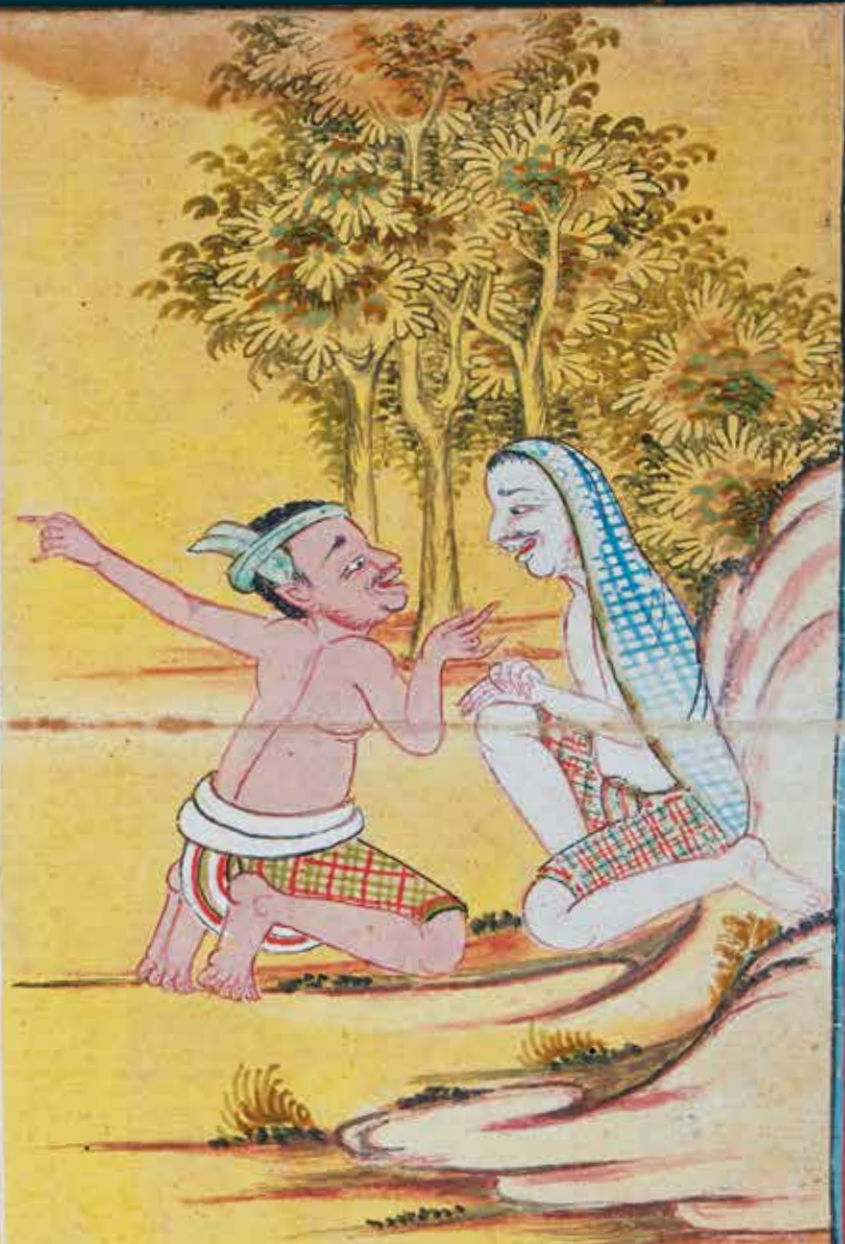
พราหมณ์ผู้หนึ่งทราบสถานที่จำศีลของพระฤๅษีที่ตนนำไปบอกแก่นายอาลัยพายน

॥ ឆបច្ឆាត្តិយោ	ឧបច្ឆា
នាតបច្ឆាត្តិ	សច្ចបច្ឆាត្តិ
បុត្តបច្ឆាត្តិ	॥
ឧបច្ឆាត្តិ	យាតា
ប្រាជ្ញា	នេនាឧប

សំខារក្ខត្តា	សំខារក្ខ
ឧត្តានតាឧប្បានំ	ឧប្ប
អាយត្តនានំ	អយត្តន
នសា	យត្តនានិ
ត្តានំ	ស្មាយត្តនំ

၁။ နာယန္တရပဏ္ဍိ
 ၂။ နန္ဒြိယပဏ္ဍိ
 ၃။ ဂိဇ္ဈာနဓာတု
 ၄။ ပဏ္ဍိ
 ၅။ နာယန္တရ
 ၆။ နာယန္တရ
 ၇။ နာယန္တရ
 ၈။ နာယန္တရ
 ၉။ နာယန္တရ
 ၁၀။ နာယန္တရ

๙ ๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙
 ๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙ ๑๑๖
 ๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙ ๑๑๖
 ๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙ ๑๑๖

๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙ ๑๑๖
 ๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙ ๑๑๖
 ๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙ ๑๑๖
 ๑๑๖ ๙๙๙๙๙๙๙ ๑๑๖

จันทกุมารชาดก พระอินทร์ทำลายพิธีบูชาญพระโพธิสัตว์จันทกุมาร

អក្ខសនាធម្មា អ
 អក្ខម្មេធម្មា កុសនា យ
 ឈានំ ការេតិ និយានិកំ ៖
 បហាតាយ ប
 ទិច្ចេវកាម្មេហិ បច

អក្ខ
 សុភាវដិ
 ភាវដិប្បត្តាទិប្បាទិត្តា តស្ស
 អនិក្ខេហោទិ តមេត
 ៗ
 អក្ខមេ តា
 សម្មេសេ ៗ
 ៗ
 ៗ

॥ ៥ បុត្តលោកុបនត្ថតិ
 អាមត្តាលោ សង្ឃ
 តតោលោ បុត្តលោ
 បរមត្ថេនាទី នហោ
 និត្តបំហាស្រីបុត្តលោ

រមត្ថេន តេនវត្ត
 តណោបរមតោ ត
 ត្ថតិ សង្ឃតណបរមតោ
 តតោ ចោបុត្តលោ
 បរមតេន តោវត្ត

សង្ឃឹកដ៏បរមត្ថេរណតិ
 កន្លែង បរមត្ថេរ
 ឧបលត្តតិ សង្ឃឹកដ៏
 វត្តព្រ អាណាសាហ៍
 ឧបលត្តតិ សង្ឃឹកដ៏
 វត្តព្រ យោសិស្ត
 តាសោបុត្តនោ ឧបល
 ត្ថេរណតិ យំត្ថេរនេសិ
 ឧបលត្តតិ សង្ឃឹកដ៏
 ព្រ យោសិស្តកន្លែងបរ

จันทกุมารชาดก พระอินทร์ทำลายพินิจชายัญ

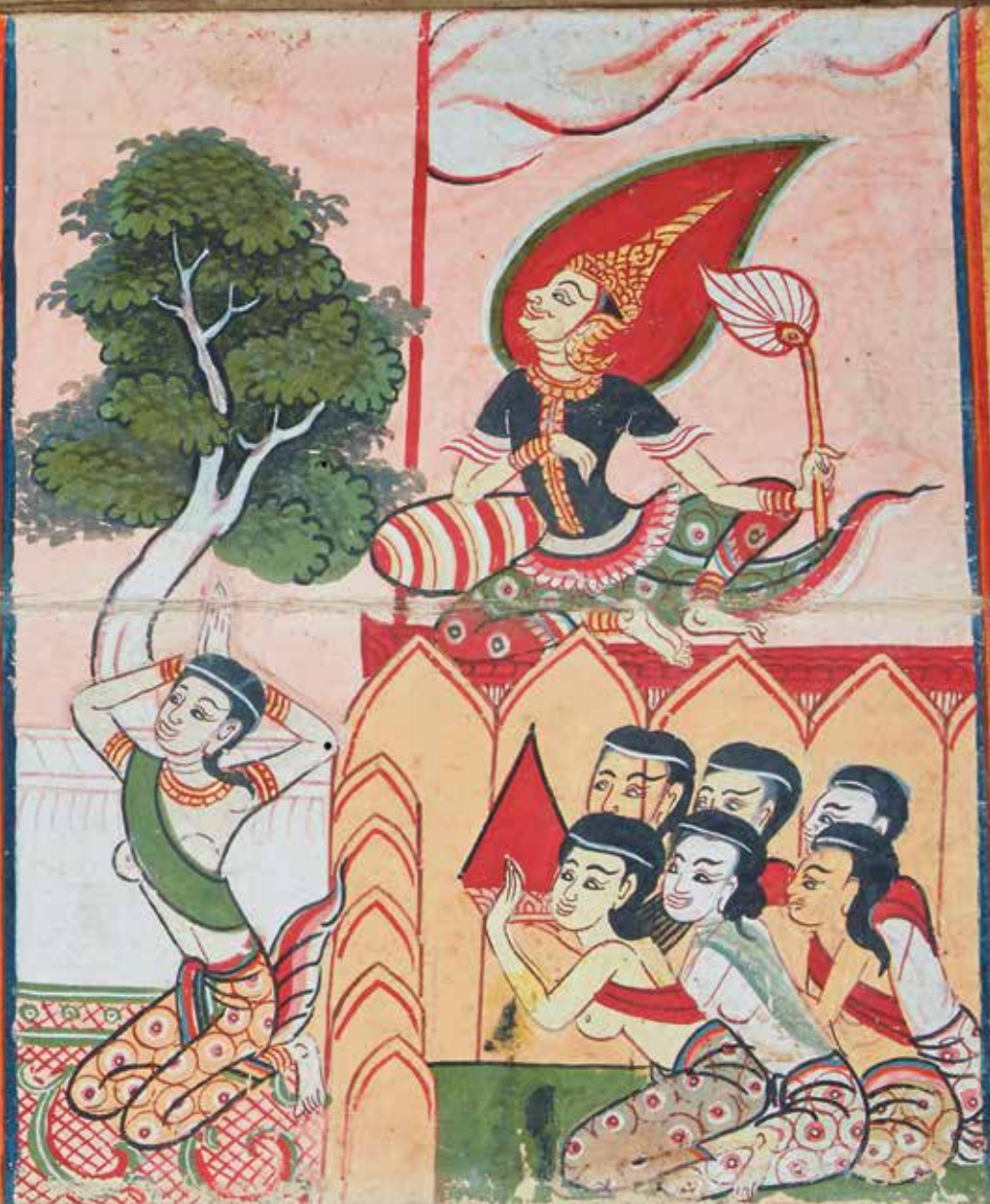

นารทชาดก พระโพธิสัตว์พรหมนาถทหาบทองลงมาสู่เมืองมนุษย์

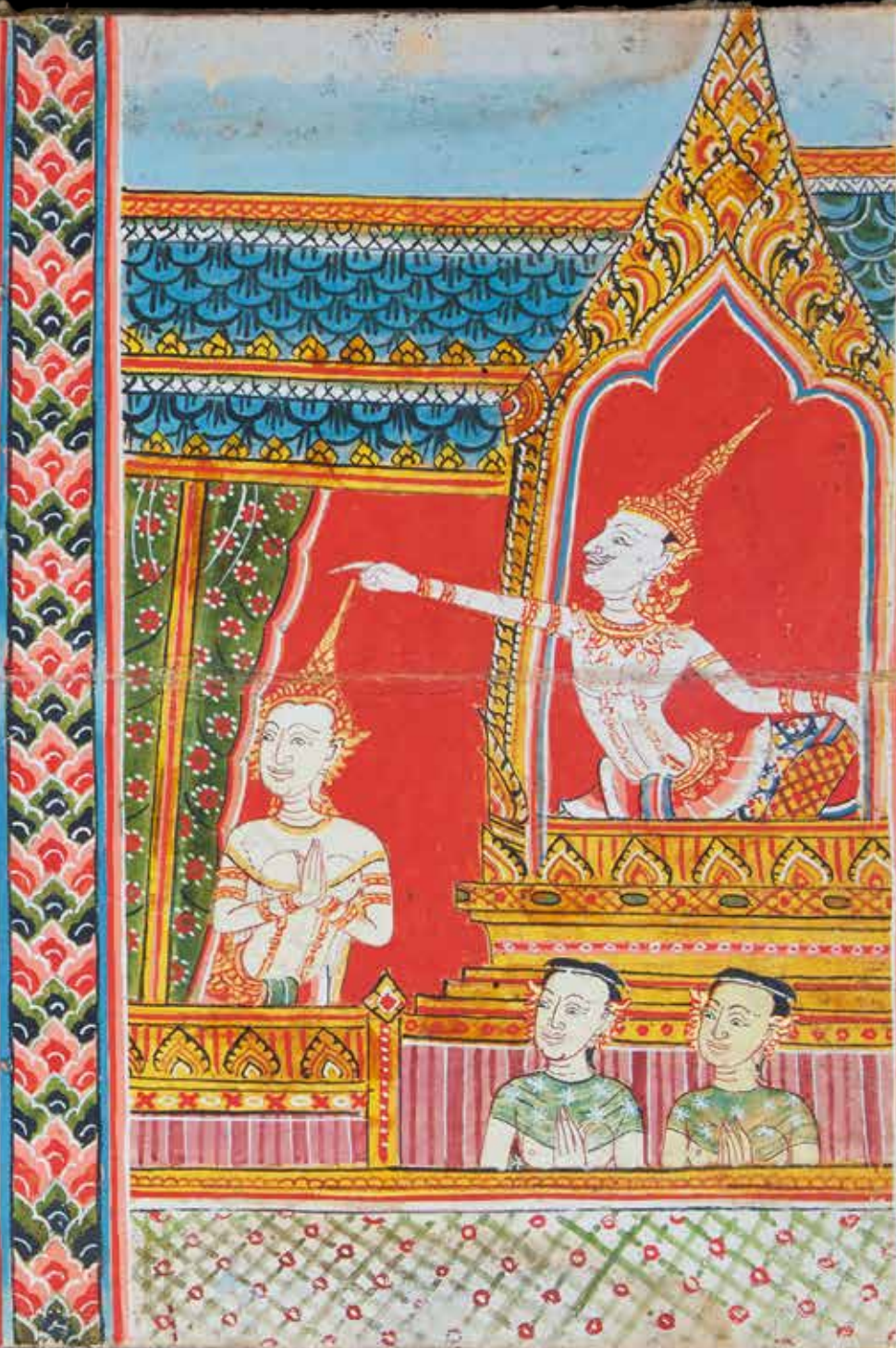

นารทชาดก พระโพธิสัตว์หาวทองลงมายังแดนมนุษย์เป็นที่ประจักษ์แก่พระเจ้าอังคตราชและพระราชธิดารุจา

ဗိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ
 ဝိဇ္ဇာနိပဏ္ဍိတံ ဝိဇ္ဇာ

សព្វគេតសលម្ពនា
 សព្វគេតធម្មាភសនា
 សព្វគេតសល
 យេនាបនិតសលម្ព
 សព្វគេតធម្មាភសនា
 ឧកម្ពនាធម្មា
 អញ្ញាមញ្ញាម្ពនា យេនា
 អញ្ញាមញ្ញាម្ពនា
 ॥ ៥ ॥
 សព្វគេតសល ॥ ॥

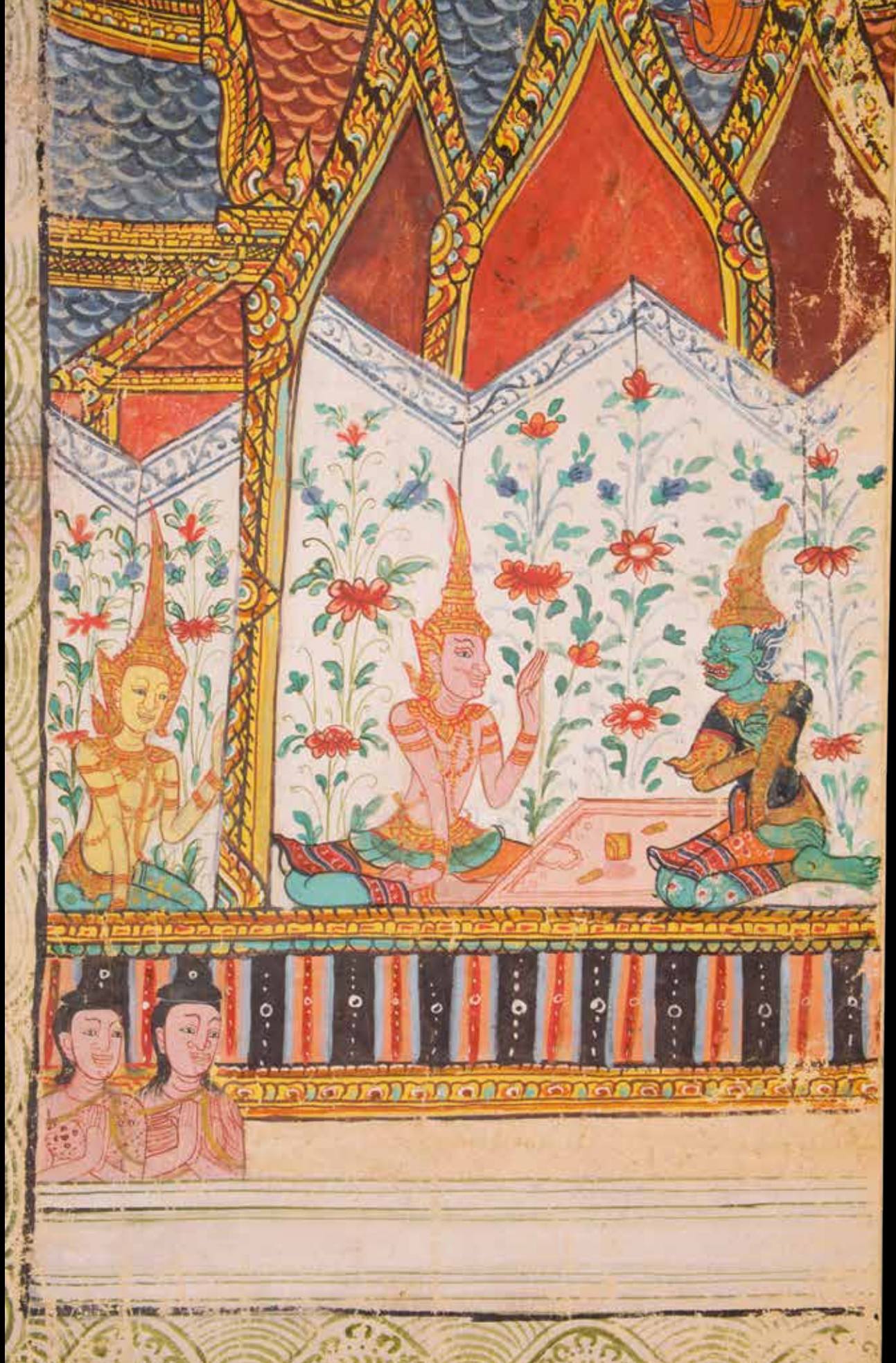
วิรุชาดก ปุณณกยักรให้พระโพธิสัตว์วิรุบบันชิตเกาะทางม้าพาเหาะไป

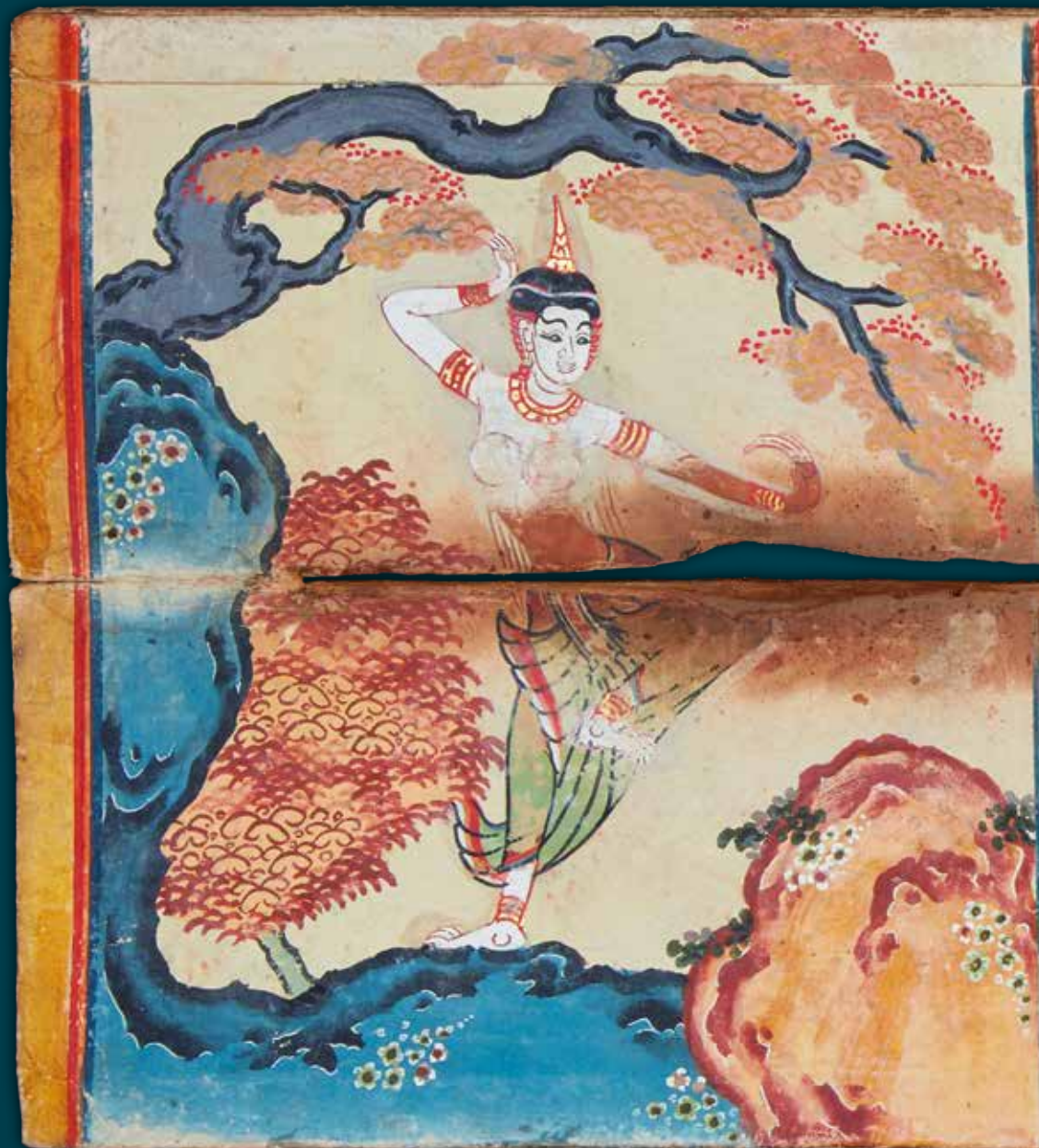
๑ พระวิทูรบุตรนพะยักษ์ผูกหางนกเข้ไป

วิรุชาดก พระเจ้าธัญชัยโกรพราชทรงสภาเดิมพันกับปณณกัณษ

๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐ ๑๑๐

๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑ ๑๑๑

๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒ ๑๑๒

๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓ ๑๑๓

๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔ ๑๑๔

๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕ ๑๑๕

๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖ ๑๑๖

๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗ ๑๑๗

๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘ ๑๑๘

๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙ ๑๑๙

วิสูตรชาดก นางอิรันทตีใช้ปูนกยักขหาหัวใจบัณฑิตมาให้นาง

សហស្សធម៌សម្មាសម្ពុទ្ធិ

កថា ចេតនាប្បវត្តន

កាតិក ឆ្នាំឧស្ស

រាសី ឆ្នាំឧស្ស

បុណ្យបិណ្ឌ កោត

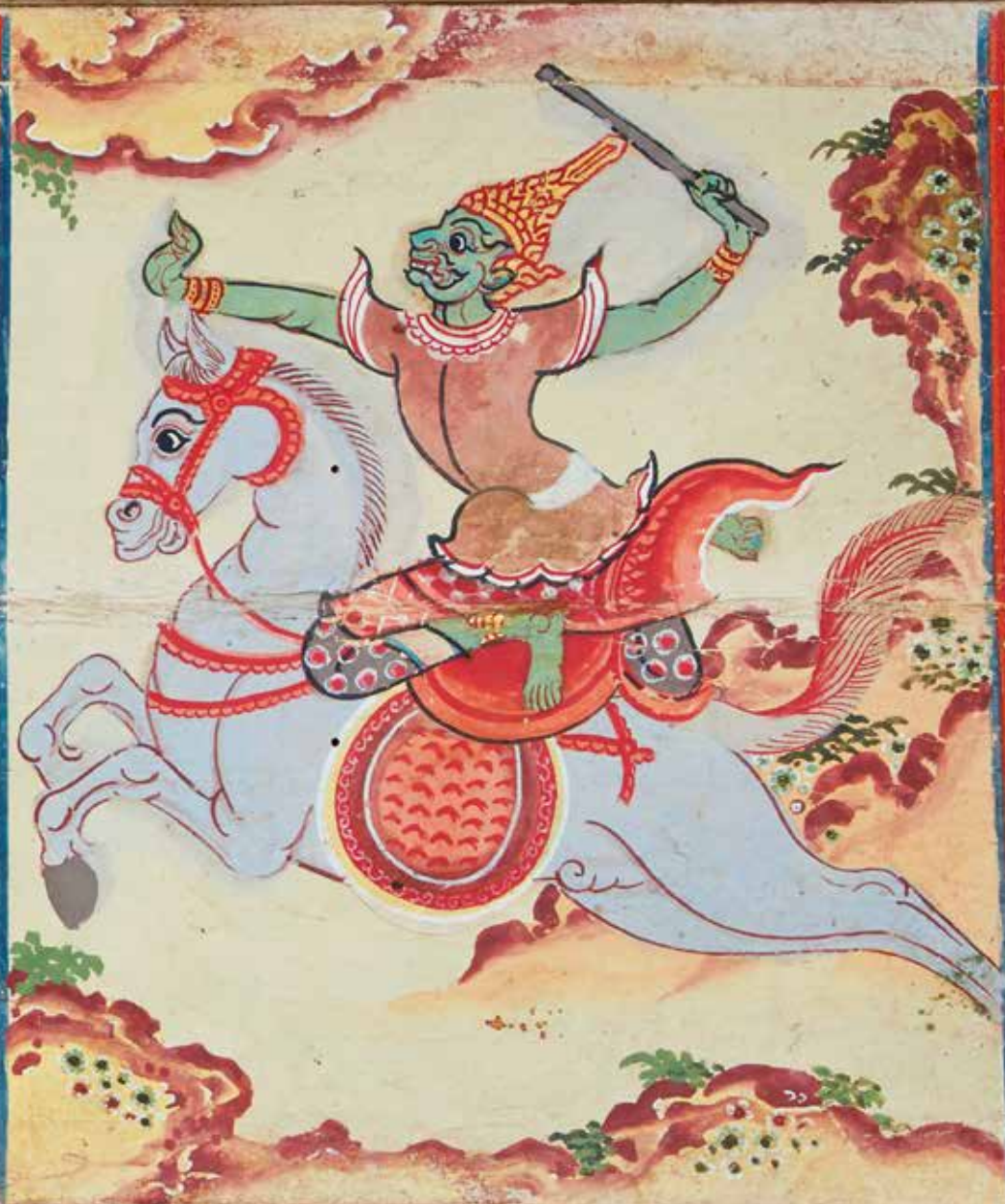
រាសី បុណ្យបិណ្ឌ ចេត

បុណ្យបិណ្ឌ បុណ្យបិណ្ឌ

បុណ្យបិណ្ឌ បុណ្យបិណ្ឌ

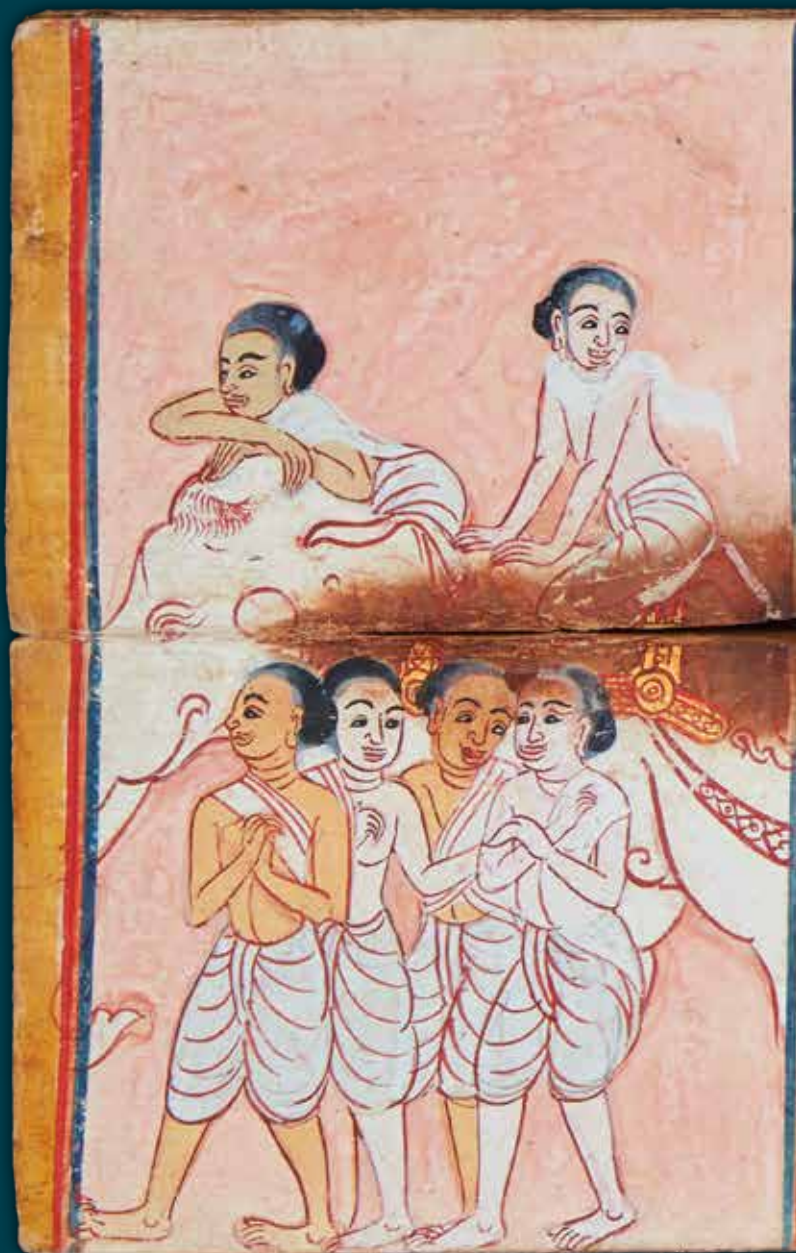
បុណ្យបិណ្ឌ បុណ្យបិណ្ឌ

កាតិក ឆ្នាំឧស្ស

អរមណ្ឌប្បដិសោ អន្តរ
 ប្បដិសោ សមន្តរេ
 ឈា អត្តាប្បាប្ប
 ា ឧបនិស្សយប្បដិសោ
 ត្តាសតប្បដិសោ អាស
 ោ នតាភប្បដិសោ
 ្គិយប្បដិសោ ឈានប្ប
 សម្បជ្ជតប្បដិសោ ន
 ិប្បដិសោ និប្បដិសោ
 តតប្បដិសោ ॥ ២០

សម្បជ្ជោ វត្តាចរណាសម្បជ្ជោនោក
 សត្វានុវចនស្វាង្គកុញ្ញោកកថា ៣
 កំណត់សម្បជ្ជោកថា កន្ត្រាជ័យកថា
 កិមហាការិក្ខុសម្បជ្ជោបញ្ញាបញ្ញាបញ្ញា
 ចក្ខុកថាអន្តរាចរាទ្ធិអន្តរាចរាទ្ធិ

ចេន ។ ។ តត្រសុទ្ធិស្វប្បិយោបន្តិ
 ផ្កាភាសិ ធម្មស្វរាវត្តភាសិ សម្ប
 ស្វរាវត្តភាសិ ព្រាហ្មណ៍មាណវា
 ទិព្វានុវចនស្វាង្គកុញ្ញោកកថា ។ ធម្ម

៩៩

มหาเวสสันดรชาดก พระเวสสันดรพระราชนิพนธ์ข้างปี่จัยนาทแก้พราหมณ์ทั้ง ๘

၁၃၂
 ၁၃၃
 ၁၃၄
 ၁၃၅
 ၁၃၆
 ၁၃၇
 ၁၃၈
 ၁၃၉
 ၁၄၀
 ၁၄၁
 ၁၄၂
 ၁၄၃
 ၁၄၄
 ၁၄၅
 ၁၄၆
 ၁၄၇
 ၁၄၈
 ၁၄၉
 ၁၅၀
 ၁၅၁
 ၁၅၂
 ၁၅၃
 ၁၅၄
 ၁၅၅
 ၁၅၆
 ၁၅၇
 ၁၅၈
 ၁၅၉
 ၁၆၀
 ၁၆၁
 ၁၆၂
 ၁၆၃
 ၁၆၄
 ၁၆၅
 ၁၆၆
 ၁၆၇
 ၁၆၈
 ၁၆၉
 ၁၇၀
 ၁၇၁
 ၁၇၂
 ၁၇၃
 ၁၇၄
 ၁၇၅
 ၁၇၆
 ၁၇၇
 ၁၇၈
 ၁၇၉
 ၁၈၀
 ၁၈၁
 ၁၈၂
 ၁၈၃
 ၁၈၄
 ၁၈၅
 ၁၈၆
 ၁၈၇
 ၁၈၈
 ၁၈၉
 ၁၉၀
 ၁၉၁
 ၁၉၂
 ၁၉၃
 ၁၉၄
 ၁၉၅
 ၁၉၆
 ၁၉၇
 ၁၉၈
 ၁၉၉
 ၂၀၀

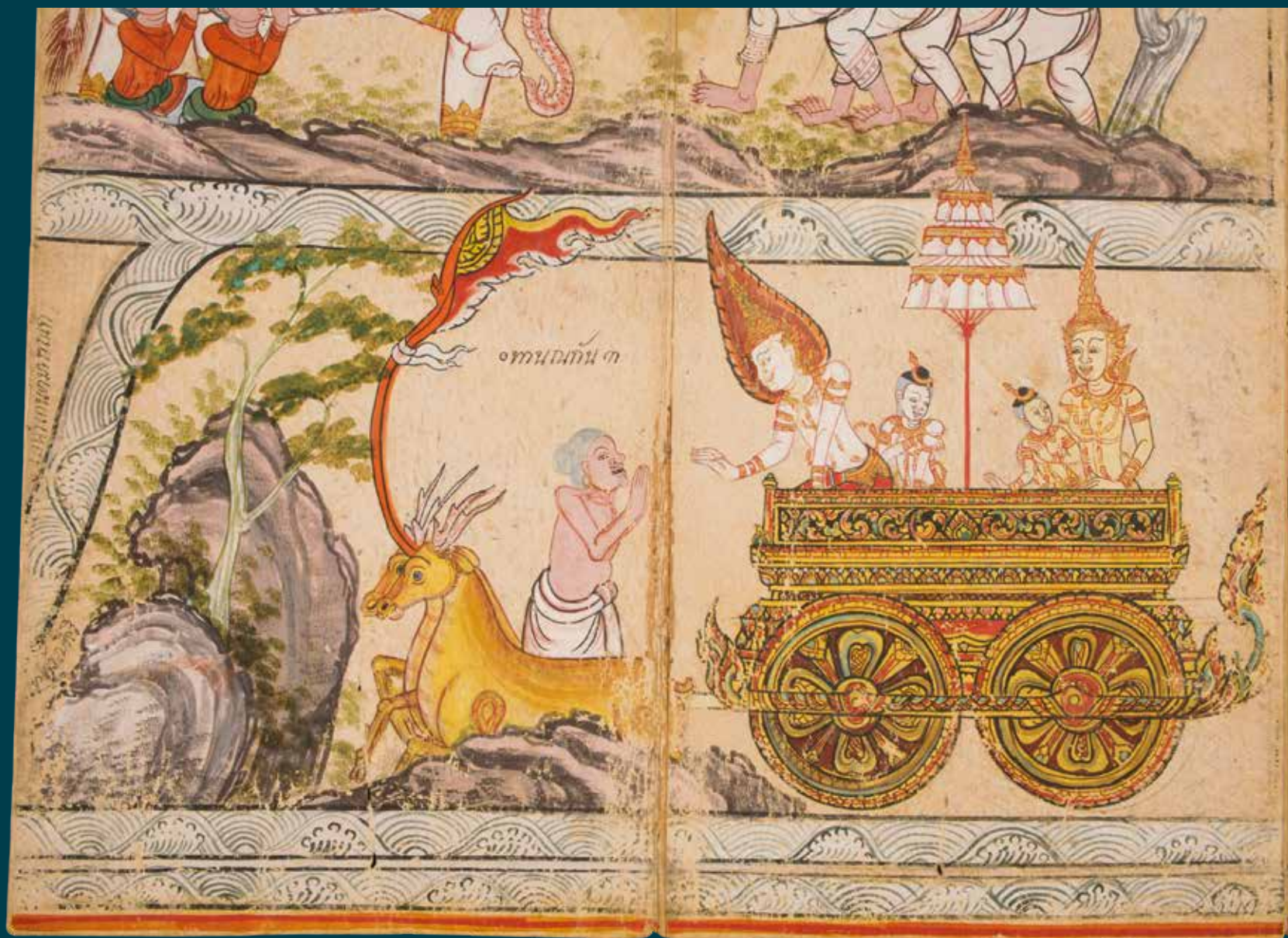
॥ ឧបោសថ្យ ភក្កុនតោ
 ॥ ឥតិបិសោភកតា អរហំ
 ឆាសម្បជ្ជោ សុត្តតោ
 វិស្សធម្មសារីសត្តានេត
 ។ សោភកតាអរហំ អារ
 ត្តតាអរហំ អារាធិបាត្ត
 អរហត្តតាអរហំ ឆាបក
 ។ ឥតិអរហំ ។ និលោភចក្ខុ
 នតមលំ នសារីសត្តារិ
 អរហត្តម្បត្តមំ សោភត្តាស

អរហន្តោ សមាសមន្តស្ប
សមាសមន្តោ និរាចរ
លោកនិក្ខ ។ អនុត្តរោប
មនុស្សានំបាណ្ឌវកត្តនាទិ ។
កត្តាអរហំ ។ អារិកំហ

កត្តាអរហំ ។ បុព្វយានិកំ
រណោអរហាការអរហំ ។
ពិភវេកាមយកំនិរាមយកំ
កំរននិក្ខិណាអរហំ នមាមិវ
សមាសមន្តោ ។ សុព្វាសមេ ។

จิตรกรไทยนิยมนำมานิบาตชาดกทั้ง ๑๐ เรื่อง ที่เรียกว่า **ทศชาติ** หรือพระเจ้าสิบชาติมาเขียนเป็นจิตรกรรมทั้งบนฝาผนังและบนสมุดภาพ และในชาดกเรื่องเดียวกันยังนิยมเขียนภาพตอนเดียวกันแม้ว่าจะต่างยุคต่างสมัยและต่างฝีมือช่าง กล่าวคือ **เตมียชาดก** นิยมภาพตอนพระโพธิสัตว์ประทับนั่งสมาธิไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยุรอบกาย และตอนพระโพธิสัตว์ทรงยกราชรถทดสอบพละกำลังขณะถูกนำไปฝังทั้งเป็น **มหาชนกชาดก** นิยมเขียนภาพตอนพระโพธิสัตว์กำลังว่ายน้ำในมหาสมุทร มีนางเทพธิดาฉนีเมขลาเหาะลอยอยู่ใกล้ๆ และตอนพระโพธิสัตว์สละราชสมบัติออกผนวช **สุวรรณสามชาดก** นิยมเขียนภาพตอนพระเจ้าปิลยกษัตริย์แผลงศรไปยังพระโพธิสัตว์ซึ่งกำลังดักน้ำอยู่ท่ามกลางเนื้อทราย **เนมิราชชาดก** นิยมเขียนภาพตอนพระมาตลีเทพสารธินำพระโพธิสัตว์ไปชมนรกภูมิ และตอนพระโพธิสัตว์ประทับแสดงธรรมท่ามกลางเหล่าทวยเทพ **มโหสถชาดก** นิยมเขียนภาพตอนพระโพธิสัตว์ถามตอบปริศนากับนางเภาปริพาชิกาและตอนแสดงธรรมยุทกับแก้วกุมาร **ภูริทัตชาดก** นิยมเขียนภาพตอนพราหมณ์อาลัมพายน์ใช้มนตร์จับนาคพระโพธิสัตว์ที่จอมปลวก **จันทกุมารชาดก** นิยมเขียนภาพพระโพธิสัตว์ในพิธีบูชาญและภาพตอนพระอินทร์ถือค้อนเหล็กหักฉัตรทำลายพิธี **นารทชาดก** นิยมเขียนภาพตอนพระโพธิสัตว์พรหมนารทหาบทองลงมายังเมืองมนุษย์ **วิรุทธชาดก** นิยมเขียนภาพตอนปุลณณกษัตริย์จับพระโพธิสัตว์ผูกหางม้าเหาะไปและภาพตอนพระโพธิสัตว์แสดงธรรมโปรดปุลณณกษัตริย์ **เวสสันดรชาดก** เนื่องจากเรื่องนี้มีความยาวประกอบด้วยคาถาถึง ๑ พันคาถา และแบ่งเป็น ๑๓ กัณฑ์ พุทธศาสนิกชนให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก นำมาเขียนเป็นภาพตามลำดับกัณฑ์ต่างๆ ถึง ๑๓ ตอน เช่น ทานกัณฑ์นิยมเขียนภาพตอนพระโพธิสัตว์บริจาคช้างปัจจัยนาคแก่พราหมณ์ทั้ง ๘ กัณฑ์กุมารเขียนภาพตอนชูชกเขีนตีสองกุมาร และกัณฑ์มัทรีนิยมเขียนภาพตอนสามสัสต์ขวางทางที่นางมัทรีจะกลับมายังอาศรม

มหาเวสสันดรชาดก พระเวสสันดรพระราชทานม้าและรถแก่พราหมณ์ที่มาขอ

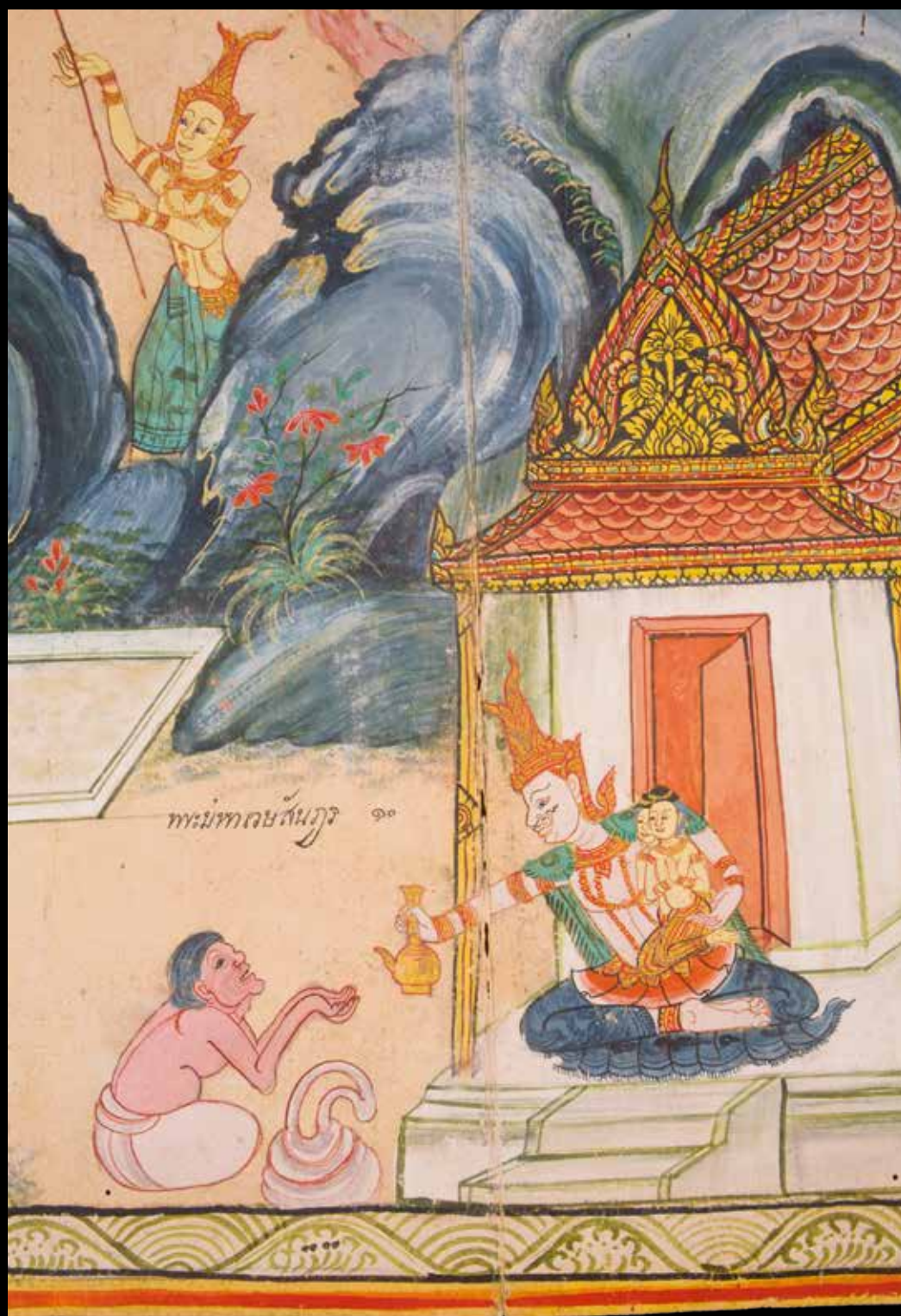
มหาเวสสันดรชาดก ชูชกท่องเทียวขอทาน

มหาเวสสันดรชาดก ชุชกพบพรานเจตบุตร

มหาเวสสันดรชาดก ชูชกพบอัญจตุรย์

มหาเวสสันดรชาดก พระเวสสันดรพระราชทาน ๒ กุมาร แก้วชุก

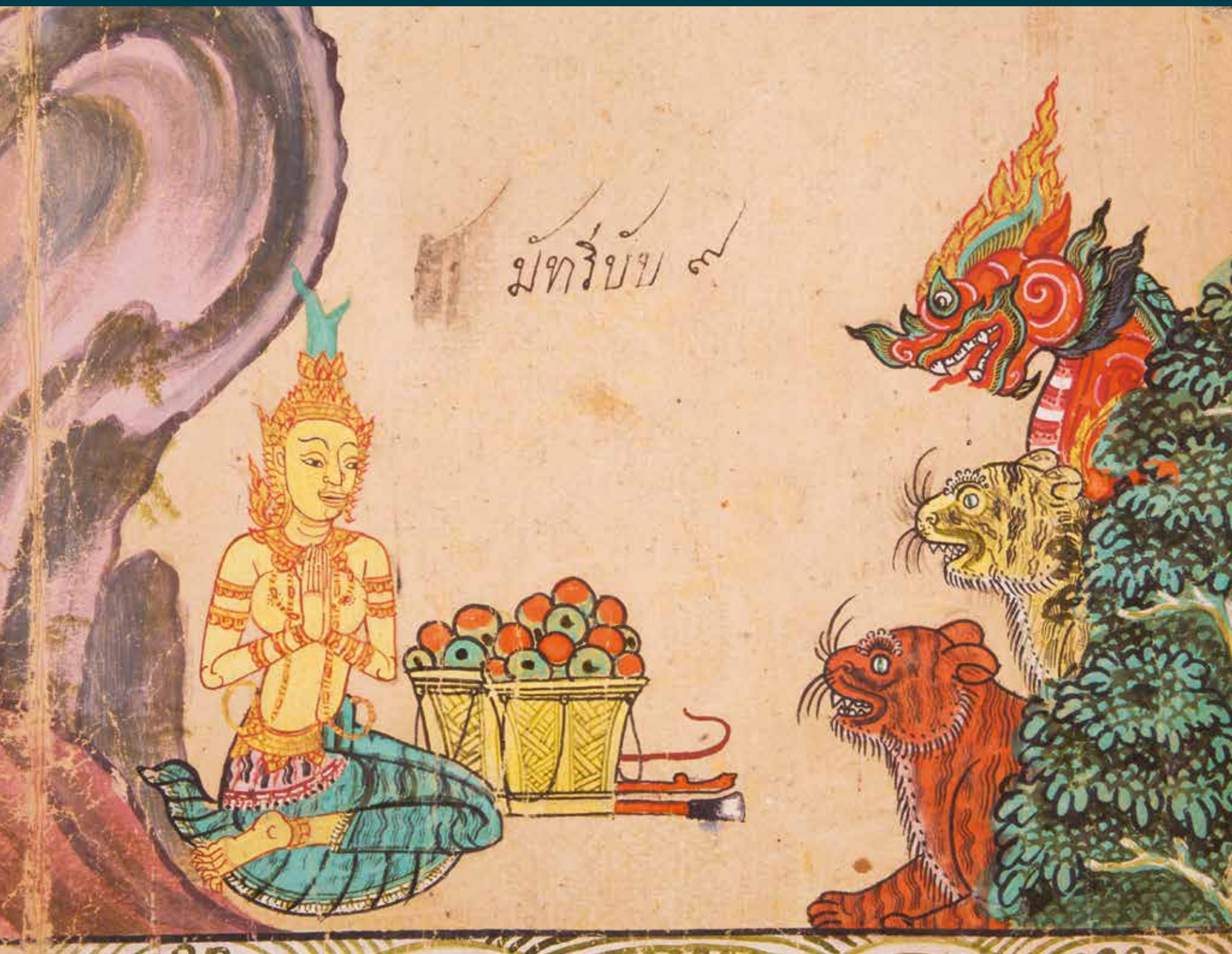

กุมาร บบ

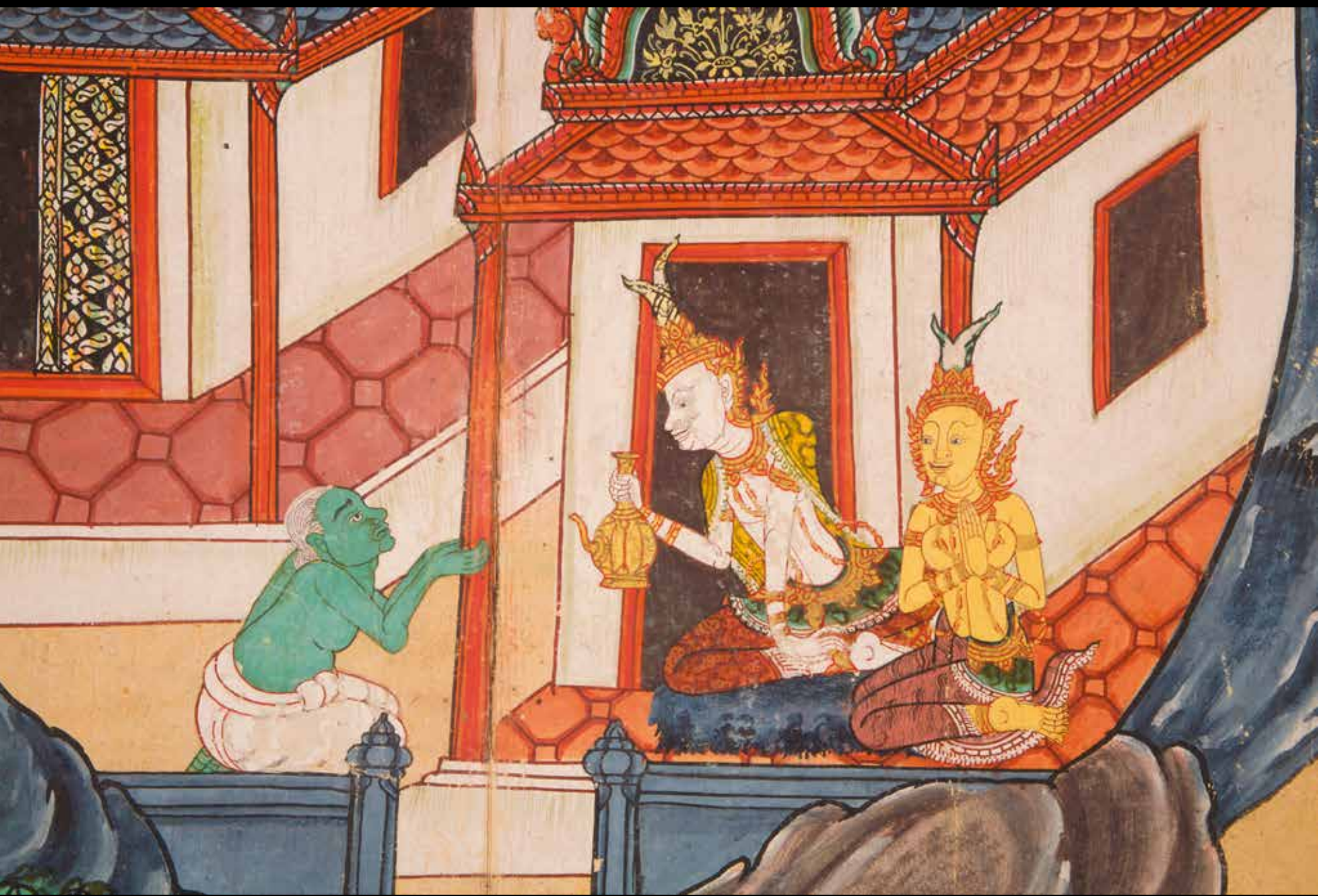
มหาเวสสันดรชาดก ชุขกพา ๒ กุมาร ออกเดินทาง

มหาเวสสันดรชาดก พระนางมัทรีออกจากอาศรมเที่ยวแสวงหาผลไม้

มหาเวสสันดรชาดก พระนางมัทรีพบ ๓ สัตว์ขวางทางดำเนินกลับอาศรม

มหาเวสสันดรชาดก พระอินทร์จำลองเป็นพราหมณ์ขอพระราชทานพระนางมัทรีจากพระเวสสันดร

มหาเวสสันดรชาดก ชุชกพา ๒ กุมาร เดินทางไปในป่า เทพยดาจำแลงมาอภิบาล ๒ กุมาร

มหาเวสสันดรชาดก พระเจ้ากรุงสุโขทัย พระนางสุลลิตี และ ๒ กุมาร ไปรับพระเวสสันดรกับพระนางมัทรียังเขาวงกต

มหาเวสสันดรชาดก พระเวสสันดรและพระประยูรญาติเสด็จกลับพระนคร

พุทธประวัติ พระพุทธเจ้าผจญมารก่อนตรัสรู้ ใช้สัญลักษณ์ดอกบัวแทนพระพุทธเจ้า

พุทธประวัติ คัมภีร์ที่แสดงเรื่องพุทธประวัติหรือประวัติของพระพุทธเจ้าคือ “คัมภีร์ปฐมสมโพธิ” หรือ “ปฐมสมโพธิกถา” ซึ่งแสดงเรื่องราวของพระพุทธเจ้าตั้งแต่ประสูติจนถึงปรินิพพานและตอนท้ายของคัมภีร์ดังกล่าวยังอธิบายต่อเนื่องไปถึงเหตุการณ์หลังพุทธปรินิพพาน ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดรวบรวมและเรียบเรียงมาจากข้อมูลที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

เรื่องพุทธประวัติตามคัมภีร์ปฐมสมโพธิที่ปรากฏในสมุดภาพจิตรกรรมไทยอาจจำแนกเนื้อหาได้เป็น ๒ ภาค คือ

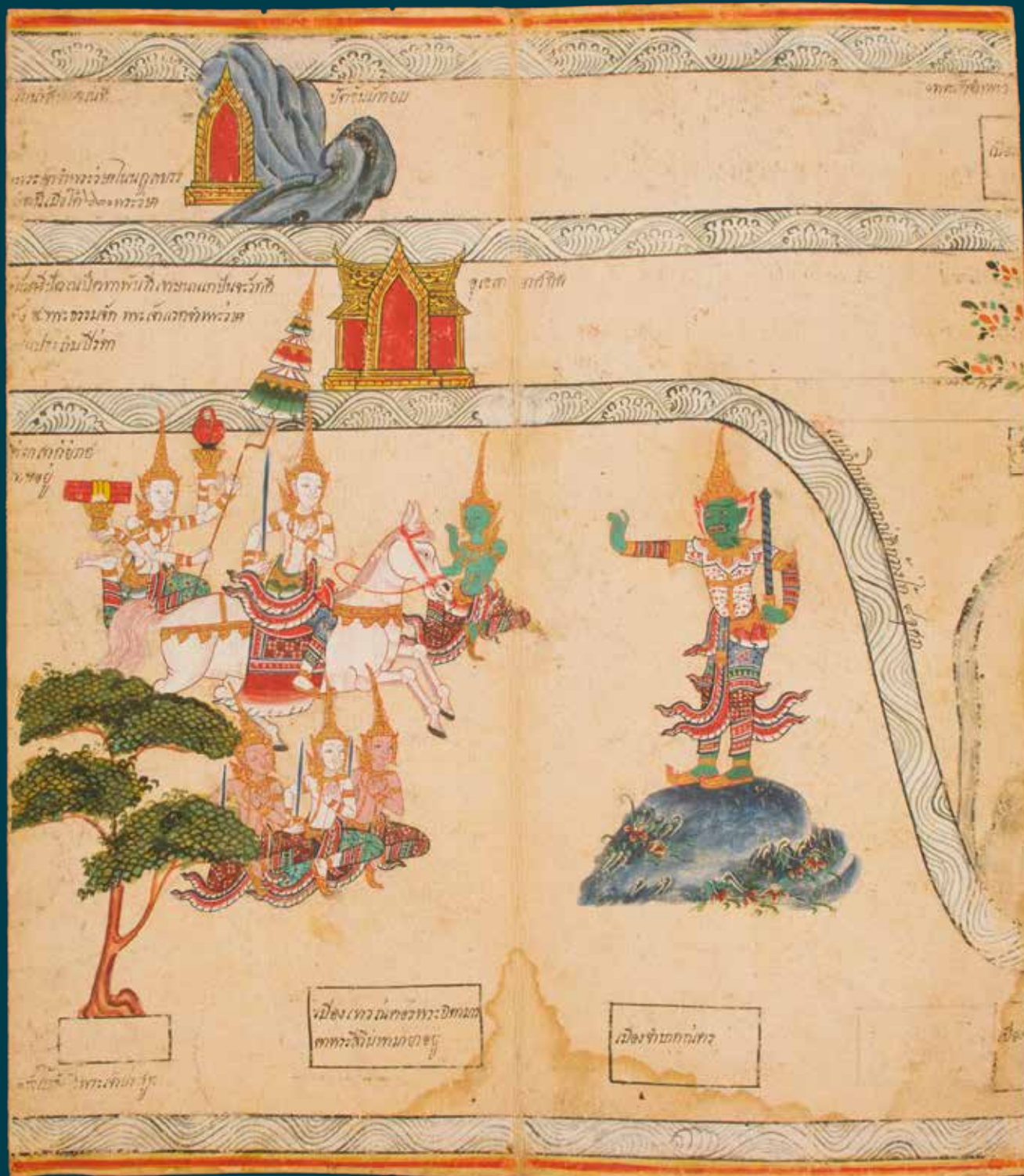
๑. ภาคก่อนการตรัสรู้ตั้งแต่ประสูติจนถึงตรัสรู้ ตอนที่นิยมนำมาเขียนภาพได้แก่ ตอนเสด็จออกมหาภิเนษกรรม ณ ตอนมารผจญ และตอนเสวยวิมุตติสุข

พุทธประวัติ ตอนพระนางสิริมหามายาประสูติพระราชกุมาร

พุทธประวัติ ตอนเจ้าชายสิทธัตถะพบเทวทูตทั้ง ๔

พุทธประวัติ ตอนเสด็จออกมหาภิเนษกรรม

พุทธประวัติ ตอนพระอินทร์ตีพิมพ์ ๓ สาย และนางสุชาดาถวายข้าวมธุปายาส

๒. ภายหลังจากตรัสรู้จนถึงปรินิพพาน ตอนที่นิยมนำมาเขียนเป็นภาพจิตรกรรมได้แก่ ตอนแสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ตอนยมกปาฏิหาริย์ ตอนโปรดพุทธมารดาและตอนเสด็จดับขันธปรินิพพาน

พุทธประวัติ ตอนพระอานนท์ถวายน้ำสรงพระพุทธเจ้า

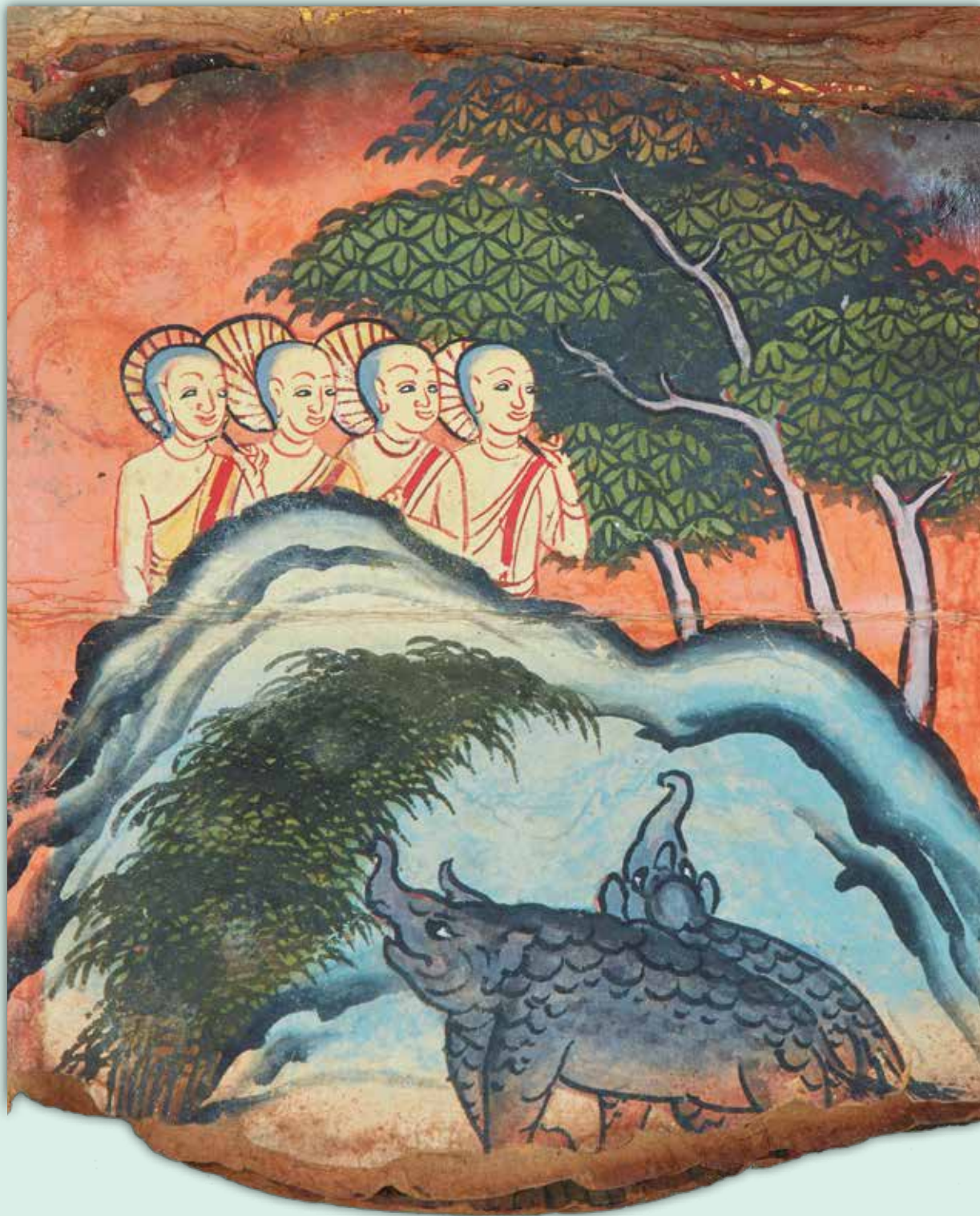

๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐
 ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐ ๐๐๐๐

พุทธประวัติ ตอนพระอานนท์ตักน้ำไปถวายพระพุทธเจ้า

၁. ကောသလဗျာဓိဗျူဟ ၇၂
 ၂. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၇၃
 ၃. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၇၄
 ၄. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၇၅
 ၅. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၇၆
 ၆. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၇၇
 ၇. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၇၈
 ၈. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၇၉
 ၉. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၀
 ၁၀. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၁
 ၁၁. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၂
 ၁၂. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၃
 ၁၃. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၄
 ၁၄. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၅
 ၁၅. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၆
 ၁၆. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၇
 ၁၇. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၈
 ၁၈. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၈၉
 ၁၉. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၀
 ၂၀. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၁
 ၂၁. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၂
 ၂၂. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၃
 ၂၃. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၄
 ၂၄. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၅
 ၂၅. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၆
 ၂၆. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၇
 ၂၇. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၈
 ၂၈. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၉၉
 ၂၉. နိဗ္ဗာန်ဝိသုဒ္ဓိဗျူဟ ၁၀၀

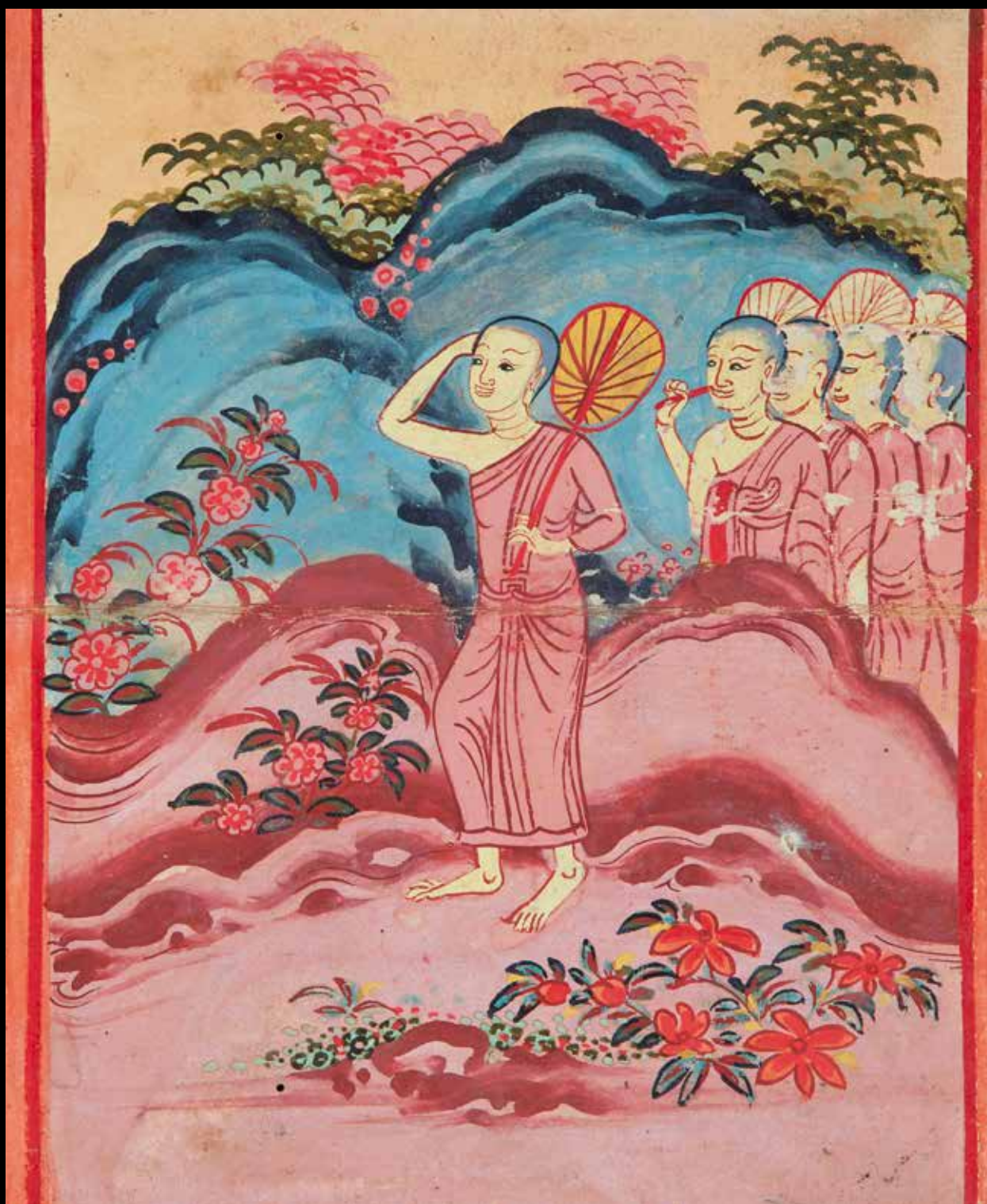

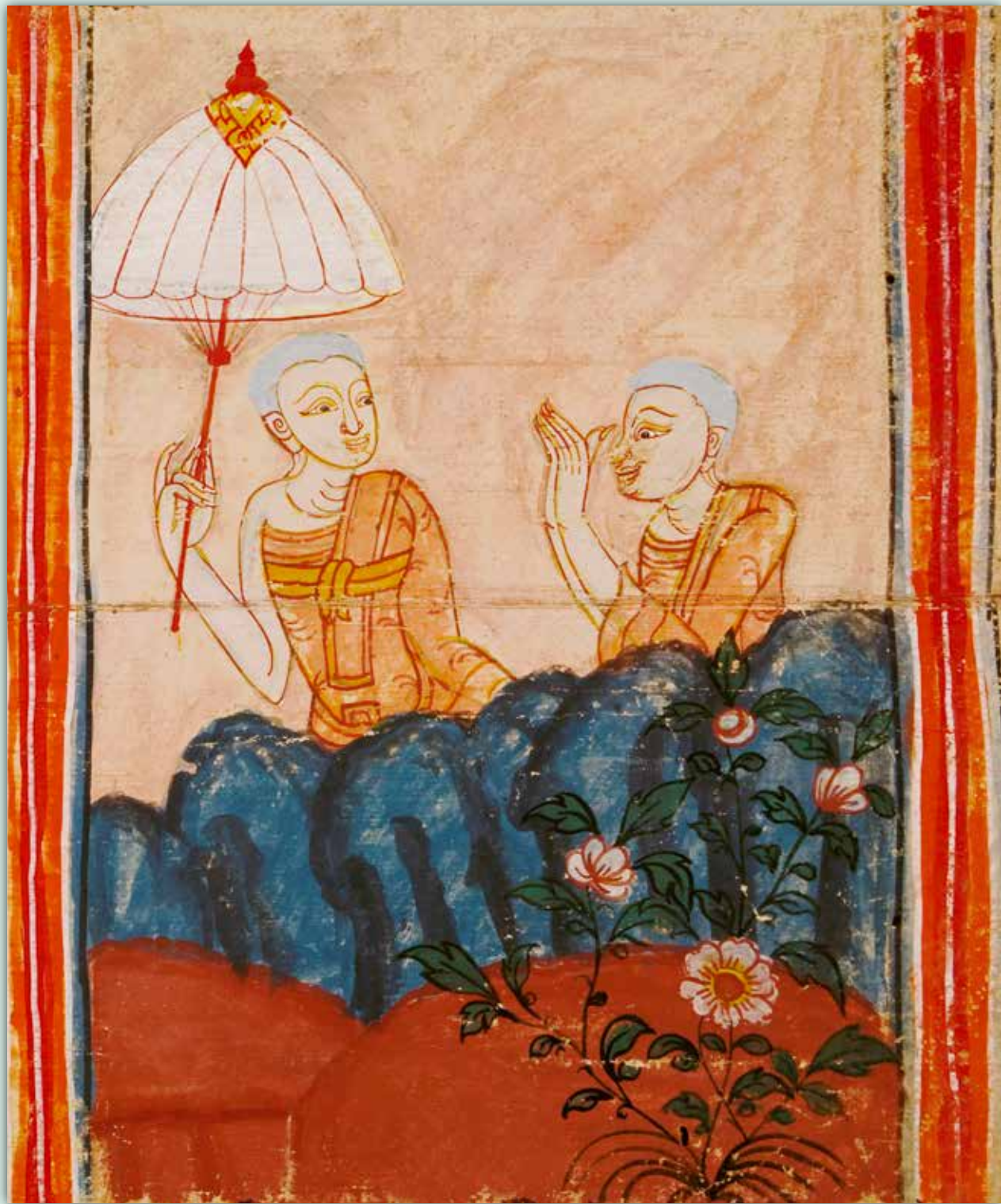
พระสงฆ์สาวกพากันไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ตอนพระพุทธเจ้าปรินิพพาน

พุทธประวัติ ตอนพระพุทธเจ้าปรินิพพาน

พุทธประวัติ ตอนพระมหากัสสปะและพระอรหันตสาวกเดินทางไปถวายพระเพลิงพุทธสรีระ

พระเถระเดินทางไปถวายพระเพลิงพุทธสรีระ